

แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*
DIGITAL LITERACY GUIDELINES FOR NEW SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER UDONTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

พิทยา เขียวดวงดี¹, คณิศร จีระโทก², นวตกร หอมสิน³ และ ธีระพล เพ็งจันทร์⁴
Pitthaya Khiewdougdee¹, Kanisorn Jeekatok², Nawatakorn Homsin³ and Teerapol Pengchan⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻⁴Udon Thani Rajabhat University, Thailand.

¹Corresponding Author's Email : 66120605227@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ และ 2) พัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน แบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ จำนวน 30 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00 มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 ใช้วิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือเป็นแบบบันทึกการประชุม กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และสังเคราะห์สร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.277 – 0.370 2) แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 36 แนวทาง ดังนี้ ด้านการสร้าง มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการใช้งาน มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการเข้าใจ มีจำนวน 6 แนวทาง ด้านการเข้าถึง มีจำนวน 7 แนวทาง และ ด้านการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 7 แนวทาง

คำสำคัญ : การรู้ดิจิทัล, ผู้บริหารสถานศึกษา, การรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่, สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

* Received 26 February 2025; Revised 3 March 2025; Accepted 8 March 2025

Abstract

This research aimed to study 1) to study the current conditions, required conditions, and essential needs of Digital Literacy of New School Administrators. And 2) to develop Digital Literacy Guidelines for New School Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The research was divided into 2 phases by using Mixed Method Research. Phase 1 was to study the current and required conditions. The sample used in the research were 30 New School Administrators by purposive selection. The instrument used was a 5-level rating scale questionnaire The IOC value is 0.70 - 1.00 with a reliability of 0.98. Phase 2 was to use Expert Group Meeting method with 12 experts by purposive selection. The data was the record of Expert Group Meetings that analyzed and synthesized conclusions from the gathered content.

The research results were found as follows; 1) The overall current conditions were at high levels and the overall required conditions were at the highest levels. The overall essential needs numbers are between 0.277 to 0.370. 2) The Digital Literacy Guidelines for New School Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3 consist of 36 guidelines with 5 approaches were eight guidelines of Building, eight guidelines of Using, six guidelines of Understanding, seven guidelines of Getting in, and seven guidelines of Knowing information.

Keyword: Digital Literacy, Administrator, Digital Literacy for New, School Administrators under Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3

บทนำ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้กล่าวถึงบริบทของประเทศไทยในยุคดิจิทัล นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 - 2580) ว่า ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาและการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนการพัฒนาประเทศมาตลอด มุ่งเน้นให้ประเทศไทยมีโครงสร้างพื้นฐานด้าน ไอซีทีโดยเฉพาะอย่างยิ่งอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงกระจายอย่างทั่วถึง เสมือนบริการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานทั่วไปประชาชนมีความรอบรู้ความเข้าถึง สามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างรู้เท่าทัน อุตสาหกรรมไอซีทีมีบทบาทเพิ่มขึ้น ต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนมีโอกาสร่วมในการสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตดีขึ้น และไอซีทีมีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สำหรับปัจจุบัน

ทักษะที่โดดเด่นและแตกต่างไปจากผู้บริหารสถานศึกษาคนอื่นๆ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องพัฒนาคุณลักษณะและทักษะที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อจะได้รับมือและออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมและสร้างแรงจูงใจให้กับครูและนักเรียน อาจทำให้เกิดความร่วมมือในการเรียนรู้ คิดค้น สร้างสรรค์และพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562, หน้า 99) สอดคล้องกับ (กมลทิพย์ อินแก้วเครือ, 2564, หน้า 986) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการบริหารที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อจะได้รับมือและออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ มาใช้ให้มีความโดดเด่นแตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ๆ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มีการบรรจุแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาเข้ามาดำรงตำแหน่ง โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่ตำแหน่งยังคงเผชิญกับปัญหาด้านการรู้ดิจิทัลที่ยังไม่ดีพอ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการ การพัฒนาการเรียนการสอนและเพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถขับเคลื่อนโรงเรียนให้ก้าวทันกับยุคดิจิทัล

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของสถานศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 24 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 6 คน รวมจำนวน 30 คน ที่ผ่านการพัฒนาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2567 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : หน่วยพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด ระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม – 3 สิงหาคม 2567) ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ Likert's Scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2560:76) ได้ทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.70 - 1.00 นำมาใช้มาเพื่อจะใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างแบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.208 - 0.597 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างประเด็นข้อคำถามต่างๆ กับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งเสนอวิธีหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 117) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัย พร้อมทั้งมีการประสานงานทางโทรศัพท์ถึงผู้ประสานงานการเก็บข้อมูล

3.2 ช่วงเวลาเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน พ.ศ. 2567 โดยการเดินทางส่งแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายและขอรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และ ร้อยละ ผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของประชากร และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของประชากร และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต (Positive Scale) การ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวม ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการ จำเป็นของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ มากำหนดเป็นกรอบในการสนทนา กลุ่มโดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting)

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน และกลุ่ม นักวิชาการ จำนวน 6 คน โดยใช้การประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) มา จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 45) ซึ่งเป็น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เพื่อให้เกิดความหลากหลายตามบริบท

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากรูปแบบการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods) ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกการประชุมกลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของ ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบการ ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting)

4.1 ผู้วิจัยทำหนังสือโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวม ข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อเชิญกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ให้ข้อมูล เก็บข้อมูลการวิจัย ตามวันที่ เวลาและสถานที่ ที่กำหนดและประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัด หมายวันเวลา

4.2 ผู้วิจัยดำเนินการเสนอ หัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพ ผล

การศึกษาความต้องการจำเป็น และวิธีการได้มาซึ่งประเด็นแนวทางการรู้ดิจิทัลดังกล่าว เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้มีความเข้าใจในเนื้อหา สาระของการวิจัย เพื่อที่จะได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะได้ตรงประเด็น โดยผู้วิจัยแจกเอกสารสรุปแนวทางการรู้ดิจิทัล และใช้ Canva ประกอบการนำเสนอ

4.3 ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเปิดเวทีแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้บันทึกวิดีโอ (Video Recording) และจดบันทึกความคิดเห็นต่างๆ เพื่อนำเอาความคิดเห็นมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพิ่มเติมและปรับปรุงประเด็นแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert Group Meeting) โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ออกแบบแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน ตามแนวคิดของ (เอมอร์ จังศิริพรปกรณ์, 2553: 25)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) และลำดับความต้องการจำเป็น

การรู้ดิจิทัล	D ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพ พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการจำเป็น
1 การสร้าง	3.25	4.45	0.370	1
2 การใช้งาน	3.25	4.34	0.338	2
3 การเข้าใจ	3.29	4.30	0.305	3
4 การเข้าถึง	3.40	4.34	0.277	4
5 การรู้สารสนเทศ	3.40	4.34	0.277	4

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รายด้านโดยมีค่า PNI อยู่ในระดับตั้งแต่ 0.277 – 0.370 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้าง (PNI_{modified} = 0.370) อยู่ในลำดับที่ 1 ด้านการใช้งาน มีค่า (PNI_{modified} = 0.338) อยู่ในลำดับที่ 2 ด้านการเข้าใจ มีค่า (PNI_{modified} = 0.305) อยู่ในลำดับที่ 3 ด้านการเข้าถึง มีค่า (PNI_{modified} = 0.277) และ ด้านการรู้สารสนเทศ (PNI_{modified} = 0.227) อยู่ในลำดับสุดท้าย

ระยะที่ 2 เพื่อพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน 36 แนวทาง ดังนี้

1. การสร้าง (Creation) มีจำนวน 8 แนวทาง
2. การใช้งาน (Usage) มีจำนวน 8 แนวทาง
3. การเข้าใจ (Understand) มีจำนวน 6 แนวทาง
4. การเข้าถึง (Accession) มีจำนวน 7 แนวทาง
5. การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) มีจำนวน 7 แนวทาง

การเป็นผู้นำทางการศึกษายุคดิจิทัลจำเป็นต้องมีความสามารถรอบด้านในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการสร้างเนื้อหาดิจิทัลผ่านการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เช่น โปรแกรมตัดต่อวิดีโอและแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อนำเสนอสาระการเรียนรู้ที่ทันสมัยและดึงดูดใจ นอกจากนี้ควรใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการนำระบบดิจิทัลมาช่วยในการวางแผนและติดตามผลการศึกษาเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการเข้าใจแนวโน้มของเทคโนโลยีและผลกระทบต่อการจัดการศึกษา รวมถึงเรียนรู้การประยุกต์ใช้ดิจิทัลในกระบวนการบริหารงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย การเข้าถึงข้อมูลและทรัพยากรดิจิทัลจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้บริหารควรสนับสนุนการจัดหาอุปกรณ์และระบบเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ครูและนักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

อีกทั้งความสามารถในการรู้สารสนเทศ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการ ข้อมูลผู้บริหารต้องมีทักษะในการสืบค้น ประเมิน และนำข้อมูลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ รวมถึงส่งเสริมให้บุคลากรมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยแนวทางเหล่านี้ผู้บริหารจะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมั่นคงและสร้างสรรค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับสภาพปัจจุบันของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจากการขาดการอบรมที่เพียงพอ และหลักสูตรที่ยังไม่ครอบคลุม นอกจากนี้ ความแตกต่างด้านทักษะพื้นฐานระหว่างบุคคล ส่งผลให้การพัฒนาทักษะดิจิทัลไม่เท่ากัน อีกทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานในบางโรงเรียนยังมีข้อจำกัด สอดคล้องกับ กัมพล เกศสำลี (2561) ได้ศึกษา การรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 36 แนวทาง ดังนี้ ด้านการสร้าง มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการใช้งาน มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการเข้าใจ มีจำนวน 6 แนวทาง ด้านการเข้าถึง มีจำนวน 7 แนวทาง และ ด้านการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 7 แนวทาง

2.1 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการสร้าง มี 8 แนวทาง สอดคล้องกับ กิตติพงษ์ สมชอบ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน วิทยาเขตหนองคาย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย มี 4 องค์ประกอบหลัก การสร้างสรรค์ มี 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ การออกแบบปรับปรุง และประยุกต์ใช้การสร้างสรรค์ผลงาน และมีจริยธรรมในการใช้งาน

2.2 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการใช้งาน มี 8 แนวทาง สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, (2560: 54) ได้กล่าวว่า การใช้ (Use) หมายถึง ความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทักษะและความสามารถที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “ใช้” ครอบคลุมตั้งแต่เทคนิคขั้นพื้นฐาน คือ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ (Word processor) เว็บเบราว์เซอร์ (Web browser) อีเมล และเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ สู่เทคนิคขั้นสูงขึ้นสำหรับการเข้าถึงและการใช้ความรู้ เช่น โปรแกรมที่ช่วยในการสืบค้นข้อมูล หรือ เสิร์ชเอนจิน (Search engine) และฐานข้อมูลออนไลน์ รวมถึงเทคโนโลยีอุบัติใหม่ เช่น Cloud computing

2.3 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเข้าใจ มี 6 แนวทาง สอดคล้องกับ Dankbaar, M. E., & de Jong, P. (2014) กล่าวไว้ว่า การรู้ดิจิทัล ประกอบไปด้วยทักษะ 3 ด้าน คือ ความเข้าใจและใช้สารสนเทศในรูปแบบแหล่งที่หลากหลาย โดยสารสนเทศเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านทางคอมพิวเตอร์

2.4 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการเข้าถึง มี 7 แนวทาง สอดคล้องกับ กิตติพงศ์ สมชอบ (2563) พบว่าปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้บริหารเข้าถึงดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นได้แก่ การฝึกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ เทคโนโลยีดิจิทัลที่หลากหลายอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความเข้าใจในเทคโนโลยีดิจิทัลในทุกมิติ และนำผลที่ได้จากการฝึกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าถึงดิจิทัล เพื่อปรับองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานต้นสังกัดต้องจัดให้บุคลากรทางการศึกษาได้พัฒนาตนเองตรงตามศักยภาพในรูปแบบที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อรู้เท่าทันต่อโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง และส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

2.5 แนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ด้านการรู้สารสนเทศ มี 7 แนวทาง สอดคล้องกับ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง (2561) ได้กล่าวไว้ใน คู่มือพลเมืองดิจิทัลว่า ความรู้ด้านสารสนเทศ (Information literacy) มีพัฒนาการมาจากการปฐมนิเทศห้องสมุด การสอนการใช้ห้องสมุด และการสอนบรรณานุกรม ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาบุคคลให้เรียนรู้วิธีการระบุ อธิบาย สืบค้นและเข้าถึงสารสนเทศที่ตนต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ความรู้ด้านสารสนเทศจึงเป็นความรู้ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการจัดการและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้ 1) ระดับผลศึกษาสภาพปัจจุบันของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความต้องการจำเป็นในการหาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการสร้าง ด้านการใช้งาน ด้านการเข้าใจ ด้านการเข้าถึง ด้านการรู้สารสนเทศ 2) ผลการพัฒนาแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่ามีแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน จำนวน 36 แนวทาง ดังนี้ ด้านการสร้าง มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการใช้งาน มีจำนวน 8 แนวทาง ด้านการเข้าใจ มีจำนวน 6 แนวทาง ด้านการเข้าถึง มีจำนวน 7 แนวทาง และ ด้านการรู้สารสนเทศ มีจำนวน 7 แนวทางจากการวิจัยแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการสร้าง ควรพัฒนาหลักสูตรอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ โดยใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการออกแบบเนื้อหา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาและระบบบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการใช้งาน ควรจัดทำคู่มือหรือแนวปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในงานบริหาร เช่น การพัฒนาหลักสูตร การบริหารงบประมาณ และการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสถานศึกษา 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการเข้าใจ ควรจัดอบรมและเผยแพร่สื่อการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่สามารถเข้าใจและนำผลการวิจัยไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เช่น การจัดทำเอกสารสรุปผลวิจัย วิดีโออินโฟกราฟิก และการสัมมนาเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการเข้าถึง ควรพัฒนาแพลตฟอร์มหรือฐานข้อมูลกลางที่รวบรวมงานวิจัยด้านการบริหารการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ง่ายและสามารถนำไปใช้พัฒนางานบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถนำแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการรู้สารสนเทศ ควรจัดอบรมเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ ประเมิน และใช้ข้อมูลวิจัยได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการข้อมูลและการตัดสินใจเชิงนโยบายในสถานศึกษา และ**ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป** 1) จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ควรศึกษาการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ด้านการรู้สารสนเทศ เพราะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และเมื่อพิจารณารายข้อย่อย พบว่า สามารถอธิบายกระบวนการสืบค้นสารสนเทศในรูปแบบที่การเข้าใจง่ายและเป็นระบบได้ จึงเป็นด้านที่น่าสนใจเพื่อนำไปพัฒนาและทำวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางการรู้ดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ต่อไป และ 2) ควรสำรวจว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนางานองค์กรในยุคดิจิทัลได้อย่างไร และเสนอแนวทางพัฒนาให้ผู้บริหารมีบทบาทที่ชัดเจนในด้านนี้

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ อินแก้วเครือ. (2564). แนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารนวัตกรรมการศึกษา, 15(4), 986.
- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ. 2561 - 2580). เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2567. จาก https://www.etda.or.th/content_files/2/files/05_Digital_Plan.pdf.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). นโยบายและจุดเน้น ประจำปีงบประมาณ 2567. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2567. จาก <https://moe360.blog/2023/01/04/policy-and-focus-moe-fiscal-year-2024/>
- กัมพล เกศสำลี & กันยารัตน์ เควียเช่น. (2561). การรู้ดิจิทัลในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม, 12(2), 503-514.
- กิตติพงศ์ สมชอบ. (2563). การศึกษาองค์ประกอบของการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับบุคลากรสายสนับสนุนมหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). คู่มือพลเมืองดิจิทัล.(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2560). คู่มือทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ และแนวทางการนำไปใช้งานในระดับองค์กรและระดับบุคคล. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2567, จาก https://www.ocsc.go.th/digital_skills2.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การพัฒนาผู้บริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษา, 10(2),99.
- เอมอร จังศิริพรปกรณ.(2553). สถิติอ้างอิง. เรียกใช้เมื่อ 8 สิงหาคม 2567, จาก <http://www.pioneer.netserv.chula.ac.th/~jaimorn/b3st.htm>.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2559). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 5 สิงหาคม 2567, จาก <http://www.truepllookpanya.com/knowledge/content/t2-t2s3->.
- Dankbaar, M. E., & de Jong, P. G. (2014). Technology for learning: How it has

- changed education. *Perspectives on Medical Education*, 3(4), 257-259.
- Gilster, P. (1997). *Digital literacy*. New York: Wiley.
- Jisc. (2010). *Developing students' digital literacy*. Retrieved from http://digitalcapability.jiscinvolve.org/wp/files/2014/09/JISC_REPORT_Digital_Literacies_280714_PRINT.pdf
- Karpati, A. (2011). *Digital literacy in education*. Retrieved from <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002144/214485e.pdf>